

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 25 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-630**

2020 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. liepos 1 d. sprendimo Nr. SV-S-140 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 13 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-630 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau siūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą patobulinti, atsižvelgiant į šiuos siūlymus:

1. Įstatymo projektu keičiamo Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 25 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija organizuoja užsienio lietuvių ir užsieniečių, besimokančių pagal lituanistinio švietimo programas, lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą (nustatant lietuvių kalbos mokėjimo lygį). Atsižvelgiant į tai, kad lietuvių kalbos mokėjimo lygiai teisės aktuose nėra įtvirtinti, įgyvendinant šią nuostatą gali būti neaišku, pagal ką ir kokie lietuvių kalbos mokėjimo lygiai yra nustatomi. Įvertinę galimas nuostatos taikymo problemas, siūlome tikslinti ir Įstatyme nustatyti, kad lietuvių kalbos mokėjimo lygiai bus nustatomi pagal daugelyje valstybių taikomą ir pasaulyje pripažįstamą Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo sistemą, pagal kurią nustatomi kalbos pradedančio vartotojo (A1 ir A2), savarankiško vartotojo (B1 ir B2) ir gero vartotojo (C1 ir C2) lygiai. Pabrėžtina, kad lietuvių kalbos mokėjimo lygių turinio aprašams, atitinkantiems Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis, 2016 m. pritarė Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Kalbos mokėjimo lygių pagal Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis nustatymas prisidės kuriant sklandesnes asmenų mobilumo, integracijos ar / ir sugrįžimo į Lietuvą galimybes.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad vertinimas yra procesas, kuris sudarys galimybes asmenims įsivertinti savo lietuvių kalbos lygį mokymosi, studijų, darbo, asmeniniais ar kitais tikslais ir kurio savaimė išlaikyti negalima, todėl siūlytume tikslinti formuluotę „asmeniui, išlaikiusiam lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą“.

Be to, siekiant Įstatymo nuostatų sistemingumo (įvertinus Įstatymo 59 straipsnio 3 dalį) siūlytina tikslinti, kokia įgaliota institucija organizuoja lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta anksčiau, siūlytume Įstatymo projektu keičiamo 25 straipsnio 4 dalį formuluoti taip:

„4. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija, kurios savininko teisės ir pareigos įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, organizuoja užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą (nustatant lietuvių kalbos mokėjimo lygį) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą Lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo tvarkos aprašą. Lietuvių kalbos mokėjimo lygiai nustatomi pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis. Įvertinus lietuvių kalbos pasiekimus, asmeniui išduodamas pažymėjimas, kurio turinį, formą ir išdavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras.“

2. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 25 straipsnio 3 dalyje nustatyta sąvoka „lituanistinio švietimo įstaiga“ yra jau įprasta, vartojama kitose Įstatymo nuostatose ir

poįstatyminiuose teisės aktuose, pvz., švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamuose Švietimo ir mokslo institucijų registro nuostatuose. Manytina, kad nėra tikslinga atsisakyti šios sąvokos.

Be to, lituanistinio švietimo įstaigos sąvoka neapima laisvųjų mokytojų, jie nėra registruojami Švietimo ir mokslo institucijų registre. Atsižvelgiant į tai, kad nėra duomenų, kiek tokių laisvųjų mokytojų veikia užsienio valstybėse, kokias programas jie įgyvendina, sudėtinga įvertinti jų vykdomų programų kokybę ir mokymo organizavimo kokybę, manytina, kad jiems neturėtų būti skiriamos valstybės biudžeto lėšos. Siekiant valstybės biudžeto lėšų naudojimo efektyvumo ir racionalumo, siūlytina, kad lituanistinio mokymo įstaigų sąvoka apimtų tik juridinius asmenis.

Atkreipiame dėmesį, kad Švietimo įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijus nustato švietimo ir mokslo ministras.“ Atitinkamos nuostatos įstatyme turėtų būti ir dėl lituanistinio švietimo programų.

Manytume, kad mokinių registravimas, t. y. asmenų, besimokančių pagal lituanistinio švietimo programas, skaičiaus įvertinimas, galėtų būti vienas iš kriterijų finansavimo dydžiui, o ne finansavimo pagrindui nustatyti, todėl siūlytume atsisakyti įstatymu nustatyti mokinių registravimo privalomumą. Tačiau siūlytume įstatymo lygmeniu reglamentuoti svarbiausius, esminius valstybės finansinės paramos užsienio lituanistinio švietimo subjektams elementus.

Taip pat, siekiant aiškaus, skaidraus ir efektyvaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo, svarbu, kad Vyriausybė nustatytų ne tik valstybės biudžeto lėšų apskaičiavimo ir skyrimo, bet ir šių lėšų panaudojimo tvarką.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta anksčiau, siūlytina Įstatymo projektu keičiamo 25 straipsnio 6 dalį išdėstyti taip:

„6. Įstaigoms, įmonėms, organizacijoms užsienyje, kuriose mokoma lietuvių kalbos ar lietuvių kalba (toliau – lituanistinio švietimo įstaiga), gali būti skiriamos lėšos lituanistinio švietimo programoms vykdyti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai. Lituanistinio švietimo įstaigos turi būti registruotos Švietimo ir mokslo institucijų registre. Bendruosius iš valstybės biudžeto finansuojamų lituanistinio švietimo programų kriterijus nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Valstybės biudžeto lėšos lituanistinio švietimo įstaigoms skiriamos atsižvelgiant į mokinių skaičių ir valstybės finansines galimybes Vyriausybės nustatyta tvarka.“

3. Įstatymo projektu keičiamo 25 straipsnio 6 dalies nuostatomis įgyvendinti būtinos lėšos nėra įtrauktos į 2022–2024 m. valstybės biudžeto maksimalių asignavimų limitus, nes juos formuojant nebuvo galimybių įvertinti lėšų poreikį (Įstatymo projektas pateiktas vėliau, nei buvo rengiama informacija biudžeto projektui sudaryti). Be to, dėl ribotų valstybės finansinių galimybių į maksimalius asignavimus įtrauktos papildomos lėšos tik būtiniausioms švietimo reikmėms, kurios privalo būti finansuojamos jau pagal patvirtintus teisės aktus, ir daugeliui svarstymams teiktų švietimo reikmių finansavimas nenumatytas.

Atsižvelgdami į tai, siūlome nustatyti, kad Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 25 straipsnio 6 dalis įsigalioja 2023 m. rugsėjo 1 d. Pritarus šiai nuostatai, papildomų lėšų poreikis būtų teikiamas kitamet ir galėtų būti įtrauktas į 2023–2025 m. biudžeto projektą.

Tuo tarpu Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje siūlomui įteisinti lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo procesui nereikia papildomų lėšų iš Lietuvos Respublikos biudžeto, nes už lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo paslaugas mokėtų jas gaunantys asmenys. Paslaugų apmokėjimo tvarka (įskaitant paslaugų įkainius ar jų nustatymo tvarką) būtų nustatyta švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintame Lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše. Lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimas yra labai svarbus užsienio lietuviams ir užsieniečiams, kad jie kuo greičiau galėtų gauti lietuvių kalbos pasiekimus liudijančius pažymėjimus, siekiant, kad vaikams, kurie grįžta į Lietuvą, būtų paprasčiau integruotis, kad pedagogams būtų paprasčiau suprasti, kokio lygio yra vaiko lietuvių kalbos žinios, kad būtų sudarytos kuo sklandesnės mobilumo galimybės.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta anksčiau, siūlome, kad Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 25 straipsnis (išskyrus 6 dalį) įsigaliotų 2022 m. sausio 1 d.

Ministras Pirmininkas

Švietimo, mokslo ir sporto ministras